

Sygn. akt VIII U 165/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Maria Pierzycka-Pająk
Protokolant:	Roman Czarnacki

po rozpoznaniu w dniu 30 kwietnia 2014 r. w Gliwicach

sprawy T. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o ustalenie kapitału początkowego

na skutek odwołania T. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 4 grudnia 2013 r. **nr** (...) -2013

oddala odwołanie

(-) SSO Maria Pierzycka-Pająk

Sygn. akt VIII U 165/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 grudnia 2013r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz.U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227, ze zm.) ustalił odwołującemu T. S. wartość kapitału początkowego. W treści decyzji wskazał, że do okresów składkowych nie zaliczył ubezpieczonemu na dzień 1 stycznia 1999r. okresów zatrudnienia od 16 grudnia 1985r. do 15 stycznia 1986r. i od 3 sierpnia 1987r. do 10 sierpnia 1987r. z uwagi na fakt, iż pracodawca wskazał, że w tym okresie korzystał z urlopu dewizowego oraz okresu od 22 stycznia 1991r. do 28 lutego 1991r. bowiem pracodawca wskazał, że w tym okresie korzystał z urlopu bezpłatnego.

Ubezpieczony zakwestionował powyższą decyzję wnosząc o zaliczenie spornych okresów. W uzasadnieniu wskazał, że w dwóch pierwszych spornych okresach korzystał z urlopu dewizowego, który w jego ocenie był formą urlopu wypoczynkowego. W tym zakresie powołał się na przepis § 4, ust. 1 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicą w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem, który przewidywał, że na czas kontraktu zagranicznego macierzysty zakład pracy udzielał pracownikowi

delegowanemu urlopu bezpłatnego, który podlega wliczeniu do okresu pracy, od którego uzależnione są uprawnienia pracownicze. Dodatkowo zaprzeczył, aby w okresie od 22 stycznia 1991r. do 28 lutego 1991r. korzystał z urlopu bezpłatnego. Ostatecznie po sprecyzowaniu na rozprawie w dniu 30 kwietnia 2014r. nie domagał się zaliczenia ostatniego spornego okresu.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie argumentując jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach ustalił i zważył, co następuje:

Ubezpieczony T. S. uprawniony od 3 listopada 1999r. do renty z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia, w dniu 21 sierpnia 2013r. wystąpił do ZUS z wnioskiem o ustalenie kapitału początkowego. W toku postępowania przez organem rentowym dołączył zaświadczenie pracy wystawione w dniu 29 września 2013r. przez (...) S.A. w G. potwierdzające, między innymi, że będąc zatrudnionym w tym zakładzie w okresie od 22 stycznia 1991r. do 28 lutego 1991r. korzystał z urlopu bezpłatnego oraz wystawione przez tego pracodawcę zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (Rp-7) z dnia 1 października 2013r., w którym wskazano, że w okresie od 8 kwietnia 1985r. do 14 grudnia 1985r. pracował na budowie eksportowej, a w dniach od 16 grudnia 1985r. do 15 stycznia 1986r. korzystał z urlopu dewizowego, podobnie w okresie od 6 maja 1987r. do 31 lipca 1987r. również pracował na budowie eksportowej, a w dniach od 3 sierpnia 1987r. do 10 sierpnia 1987r. korzystał z urlopu dewizowego. W związku z powyższym organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję, uznając za udowodnione 21 lat, 2 miesiące i 3 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 10 miesięcy i 17 dni okresów nieskładkowych.

W niniejszym procesie odwołujący domaga się zmiany tej decyzji poprzez doliczenie do okresów składkowych, przypadających po odbyciu kontraktów zagranicznych okresów urlopu dewizowego oraz okresu od 22 stycznia 1991r. do 28 lutego 1991r., kiedy jak twierdzi nie korzystał z urlopu bezpłatnego.

W toku przeprowadzonego postępowania Sąd ustalił, że ubezpieczony od 1 października 1980r. do 30 czerwca 1999r. był zatrudniony w Chłodniach (...) Spółce Akcyjnej w G., których następcą prawnym jest obecnie (...) S.A.

w G.. W trakcie zatrudnienia u tego pracodawcy ubezpieczony, w latach 1985 – 1986, dwukrotnie, tj. od 8 kwietnia 1985r. do 14 grudnia 1985r. i od 6 maja 1987r. do 31 lipca 1987r. wyjeżdżał na kontrakty do pracy za granicą, przy czym do pracy tej był kierowany przez Chłodnie (...) w G.. W celu wyjazdu do pracy na kontrakt zagraniczny ubezpieczony zawierał ze swoim pracodawcą umowy o pracę na czas określony, na poszczególne wyjazdy do konkretnych zakładów za granicą, opiekujący na powyższe okresy.

W tym czasie u swojego stałego pracodawcy otrzymywał oddelegowanie, na czas trwania danego kontraktu, które po jego zakończeniu było przedłużane na czas korzystania z tzw. urlopu dewizowego w spornych okresach od 16 grudnia 1985r. do 15 stycznia 1986r. i od 3 sierpnia 1987r. do 10 sierpnia 1987r. W rzeczywistości były to dni wolne, kiedy pracownik faktycznie nie wykonywał pracy, a mimo to otrzymywał ekwiwalent wypłacany w dewizach za urlop, do którego prawo nabył w trakcie pracy na kontrakcie, a którego nie wykorzystał w trakcie trwania tego kontraktu. Jako, że w trakcie realizacji poszczególnych kontraktów, odwołujący nie korzystał z tego urlopu, na miejscu i w trakcie realizacji danego kontraktu, zatem zachowywał prawo do otrzymania zamiast tego urlopu ekwiwalentu pieniężnego po zakończeniu kontraktu, w Polsce.

Sąd w ustalił również, że w aktach osobowych odwołującego, znajduje się jego podanie z dnia 21 stycznia 1991r., w którym zwraca się do swojego pracodawcy o udzielenie urlopu bezpłatnego w okresie od 22 stycznia 1991r. do 28 lutego 1991r. Fakt udzielenia tego urlopu w tym terminie potwierdził również pracodawca odwołującego w licznych zaświadczeniach i świadectwach pracy. Okoliczność ta ostatecznie została również przyznana przez odwołującego w toku procesu.

Powyższy stan faktyczny ustalił Sąd na podstawie akt Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. dotyczących ustalenia kapitału początkowego T. S. i jego akt rentowych, dołączonych do akt sprawy i jego akt osobowych (k.30) oraz

pisemnej informacji (...) S.A. w G. (k.32 a.s.). Zebrany materiał dowodowy Sąd uznał za kompletny i wystarczający do poczynienia ustaleń faktycznych oraz na rozstrzygnięcie sprawy, tym bardziej, że ostatecznie żadna ze stron nie kwestionowała ustaleń Sądu i strony nie zgłaszały dalszych wniosków dowodowych.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego, T. S. nie zasługuje na uwzględnienie.

Należy stwierdzić, że zgodnie z treścią art. 174 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz.U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227, ze zm.):

1. Kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.
2. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:
 - okresy składkowe, o których mowa w art. 6,
 - okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,
 - okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Natomiast zgodnie z normą art. 6 ust. 2, pkt 1 powołanej wyżej ustawy za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991r. następujące okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne :

- zatrudnienia po ukończeniu 15 lat życia na obszarze Państwa Polskiego - w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, jeżeli w tych okresach pracownik pobierał wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego: chorobowy, macierzyński lub opiekuńczy albo rentę chorobową.

Kwestia sporna w niniejszej sprawie sprowadza się do tego, czy mając na uwadze ustalony stan faktyczny i obowiązujące przepisy należy uznać odwołanie ubezpieczonego za uzasadnione, a tym samym zaliczyć mu jako składkowe okresy, w których w jego mniemaniu korzystał z urlopu dewizowego, które zostały wykazane w Rp-7 z dnia 1 października 2013r., czy też nie i jakie są tego przyczyny.

Warunkiem zaliczenia konkretnego okresu zatrudnienia jako składkowego według art. 6, ust 2, pkt 1 jest wykazanie, że praca była faktycznie wykonywana w wymiarze odpowiadającym co najmniej połowie obowiązującego na danym stanowisku czasu pracy oraz, że za wykonaną pracę zostało wypłacone wynagrodzenie.

Wprawdzie ubezpieczony podnosi, że za okresy te otrzymał wynagrodzenie w walucie kraju, w którym kontrakt był realizowany, jednak jak sam przyznał w okresach tych nie świadczył pracy będąc przekonany, że korzysta z urlopu dewizowego.

Należy jednak zauważyć, że kwestię urlopu z tytułu pracy na kontraktach zagranicznych normował § 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicą w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem (jednolity tekst: Dz. U. z 1990r. Nr 44, poz. 259 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym do 30 stycznia 1986r. zaś w brzmieniu obowiązującym od 21 maja 1986r. kwestie te normował § 14 tego rozporządzenia. Treść tych przepisów mimo zmiany numeru § nie uległa zmianie. I tak w ust. 1 tego przepisu wskazano, że pracownikowi skierowanemu do pracy za granicą przysługuje prawo do 1/12 urlopu wypoczynkowego, zwanego dalej "urlopem", w wymiarze wynikającym z przepisów kodeksu pracy, za każdy kalendarzowy miesiąc pracy za granicą, chyba że pracownik wykorzystał urlop za dany rok kalendarzowy z tytułu pracy w kraju. W ust. 2 przewidziano, iż pracownikowi skierowanemu do pracy za granicą na okres dłuższy niż 12 miesięcy należy udzielić urlopu po każdym roku pracy. Z kolei ust. 2 tego przepisu stanowi, że pracownikowi

skierowanemu do pracy za granicą na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy jednostka kierująca wypłaca w zamian za urlop ekwiwalent pieniężny po zakończeniu pracy za granicą. Nie można również pominąć i tego, że ust. 7 wskazuje, że urlop bezpłatny w macierzystym zakładzie pracy ulega przedłużeniu o liczbę dni urlopu, za które pracownikowi przysługuje ekwiwalent pieniężny.

Zgodnie z § 4, ust. 1 tego rozporządzenia macierzysty zakład pracy udziela pracownikowi urlopu bezpłatnego na okres skierowania do pracy za granicą.

Nie budzi zatem wątpliwości Sądu, że mimo, iż nie wynika to wprost z przedłożonych przez odwołującego umów o pracę na czas określony na budowach eksportowych, faktycznie w tym czasie korzystał on w macierzystym zakładzie z urlopu bezpłatnego. Nadto bezspornym między stronami było, że w spornych okresach, umowy powyższe były przez odwołującego realizowane w okresach krótszych niż 12 miesięcy. Również okolicznością bezsporną było, że odwołujący bezpośrednio po zakończeniu kontraktów zagranicznych, w Polsce nie wracał od razu do pracy w macierzystym zakładzie pracy, a faktycznie nie pracował przez liczbę dni odpowiadającą ilości wypracowanego za granicą urlopu wypoczynkowego i że za ten czas otrzymywał wynagrodzenie w walucie.

Okolicznością sporną było określenie charakteru tych dni wolnych, które odwołujący uważa za okres urlopu dewizowego.

W świetle zgromadzonego materiału dowodowego, w oparciu o cytowany § 12 (14), ust. 4 powołanego rozporządzenia Sąd uznał, że skoro odwołujący był kierowany do pracy za granicą na okresy krótsze niż 12 miesięcy, zatem kwoty wypłacone mu za sporne okresy w walutach, w istocie były ekwiwalentem za urlop nabyty podczas pracy za granicą, a za który pracodawca w kraju nie odprowadzał składek na ubezpieczenia społeczne. Zaś zgodnie z ust. 7 powołanego przepisu, okres niewykonywania pracy w tym czasie, był przedłużonym okresem urlopu bezpłatnego udzielonego przez zakład macierzysty.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela również ugruntowane już stanowisko judykatury, zgodnie z którym „okres niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego, do którego pracownik nabył prawo w czasie pracy na tzw. budowie eksportowej, a za który po zakończeniu zatrudnienia za granicą wypłacono mu ekwiwalent pieniężny nie stanowi ani okresu składkowego, ani nieskładkowego w rozumieniu art.6 i art.7 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych” (vide – wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 20 marca 2007r., sygn. akt III AUa 2537/05, LEX nr 446733). Z kolei w wyroku z dnia 24 listopada 2001r. sygn. akt III AUa 755/05, LEX nr 1129586 Sąd Apelacyjny w Łodzi stwierdził, że: „okres wydłużonego urlopu bezpłatnego w jednostce macierzystej udzielony z powodu niewykorzystania urlopu wypoczynkowego w okresie pracy za granicą na podstawie § 12 ust. 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicą (Dz. U. Nr 51, poz. 330 ze zm.), nie jest okresem składkowym, ani nieskładkowym w rozumieniu przepisów art. 6 i 7 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jedn. tekst: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, ze zm.)”. W kwestii tej wypowiedział się również Sąd Najwyższy który w uchwale z dnia 22 maja 2013r. sygn. akt III UZP 1/13 podjętej w składzie 7 sędziów wskazał, że okres urlopu bezpłatnego udzielonego pracownikowi w macierzystym zakładzie pracy w wymiarze równym liczbie nieudzielonych w czasie zatrudnienia za granicą dni wolnych od pracy, przewidziany w § 9 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicę w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem (jednolity tekst: Dz.U. z 1986 r. Nr 19, poz. 101 ze zm., od dnia 10 lipca 1990r. § 10 ust. 4 tego rozporządzenia, jednolity tekst: Dz.U. z 1990r. Nr 44, poz. 259 ze zm.), nie stanowi okresu składkowego przewidzianego w art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.). (LEX Nr 1316090).

Wprawdzie ubezpieczony powołuje się na okoliczność, że § 4 powołanego rozporządzenia przewiduje, iż okres przypadającego po zakończeniu kontraktu urlopu bezpłatnego wlicza się do uprawnień pracowniczych, jednak w

ocenie Sądu orzekającego przedmiotem w niniejszej sprawie, nie były uprawnienia pracownicze wnioskodawcy dotyczące urlopu wypoczynkowego, ale przedmiotem tym były określone uprawnienia z zakresu ubezpieczeń społecznych. O rozstrzygnięciu sprawy zdecydowało zatem dokonane przez Sąd ustalenie, że ekwiwalenty pieniężne, które otrzymał wnioskodawca w związku z zatrudnieniem na budowie eksportowej, to jest ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, chociaż były świadczeniami związanymi ze stosunkiem pracy, to nie stanowiły świadczeń będących podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Ta ocena prawna opiera się na subsumcyjnej analizie wyjaśnionych faktów na podstawie zastosowanych przepisów prawa materialnego z zakresu ubezpieczeń społecznych. W szczególności przedmiotowe ekwiwalenty pieniężne, które otrzymywał odwołujący w związku z pracą na budowie eksportowej nie tworzyły okresów zatrudnienia na tej budowie, bo były świadczeniami pieniężnymi (ekwiwalentami) udzielonymi już po zakończeniu zatrudnienia za granicą – podobnie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 września 2011r. w sprawie III UK 13/11.

Z tego powodu uzyskanie przez odwołującego przedmiotowych ekwiwalentów pieniężnych nie stworzyło podstawy do kwalifikacji ich jako okresów składkowych w rozumieniu art. 6 art. 2 lit. b ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach, gdyż w przepisie tym za okresy składkowe uważa się tylko okresy świadczonej pracy poza granicą w ramach umów okresowych o pracę. W tym wypadku zaś stosowne umowy o pracę zakończyły się przed powrotem do kraju, a uzyskane przez odwołującego ekwiwalenty "ze swej prawnej natury nie stanowiły o przedłużeniu terminowej umowy o pracę". Z kolei z wynikającego, z powołanego przez odwołującego § 4 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974r. "wydłużenia urlopu bezpłatnego udzielonego przez macierzystego pracodawcę" nie wynika żadna z sytuacji, która mogłaby być potraktowana jako nieskładkowy okres ubezpieczenia w rozumieniu art. 7 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach.

W ocenie Sądu z zebranego w postępowaniu materiału dowodowego, a w szczególności wyjaśnień ubezpieczonego i zapisów w jego aktach osobowych wynika, że odwołujący w dwóch pierwszych ze spornych okresów korzystał z przedłużenia urlopu bezpłatnego udzielonego na czas wykonywania kontraktu zagranicznego i w tym czasie miał wypłacony ekwiwalent w dewizach z tytułu niewykorzystanego urlopu, do którego prawo nabył w trakcie pracy na kontrakcie za granicą. Z kolei w ostatnim spornym okresie, co zresztą sam ubezpieczony przyznał, korzystał on z urlopu bezpłatnego w oczekiwaniu na kolejny wyjazd do pracy na kontrakcie.

Reasumując: w ocenie Sądu okresów: od 16 grudnia 1985r. do 15 stycznia 1986r.; od 3 sierpnia 1987r. do 10 sierpnia 1987r. i od 22 stycznia 1991r. do 28 lutego 1991r. nie można zaliczyć jako składkowych, co zostało potwierdzone w toku przeprowadzonego postępowania.

Biorąc wszystkie powyższe względy pod uwagę, Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

SSO Maria Pierzycka – Pająk

Z/ - (...)

(...)

(...)

(...)